

VENDIM
Nr.5, datë 8.3.2005

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Gjergj Sauli	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Vjollca Meçaj	Anëtare e “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datë 8.2.2005, mori në shqyrtim, mbi bazë të dokumenteve, çështjen nr.16 Akti që i përket:

KËRKUES: GJYKATA E RRETHIT GJYQËSOR SHKODËR

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i togfjalëshit “... më shumë se një herë”, parashikuar në nenin 278, paragrafi i katërt i Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 34 e 145/2 të Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin Kujtim Puto, shqyrtoi vendimin e datës 27.10.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër, dokumentet e tjera të çështjes dhe e bisedoi atë në tërësi,

VËREN:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, bazuar në nenin 145/2 të Kushtetutës, ka vendosur pezullimin e gjykimit të çështjes penale në ngarkim të të pandehurit Renato Jovani, akuzuar për veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve luftarake, sipas nenit 278 të Kodit Penal, dhe i ka dërguar çështjen Gjykatës Kushtetuese për t’u shprehur për papajtueshmërinë me Kushtetutën të togfjalëshit “... më shumë se një herë”, parashikuar në paragrafin e katërt të këtij neni. Sipas gjykatës së rrethit, dënimi i një personi të dënuar më parë për të njëjtën veprë sipas nenit 278/4 (më shumë se një herë) të Kodit Penal, vjen ndesh me parimin kushtetues të mosdënimit dy herë për të njëjtën veprë penale (parimi *ne bis in idem*), parashikuar në nenin 34 të Kushtetutës dhe në nenin 4 të protokollit nr.7 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut.

Parimi “*ne bis in idem*” është njohur nga e drejta jonë e brendshme dhe nga e drejta ndërkombëtare penale si një prej të drejtave të njeriut të mbrojtura nga Kushtetuta dhe nga instrumentet kryesore juridike të brendshme e ndërkombëtare që rregullojnë marrëdhëniet në fushën penale, si dhe përgjegjësinë për kundërvajtje. Sipas këtij parimi, “individit nuk mund të ndiqet e nuk mund të gjykohet nga juridiksionet e të njëjtit shtet për një shkelje, për të cilën është shpallur më parë i pafajshëm apo është dënuar në bazë të një vendimi gjyqësor përfundimtar të ligjshëm”.¹

Pranimi i parimit të mësipërm në gjykimin dhe vendimmarrjen për një çështje penale kërkon përmbushjen e dy kritereve që janë, ai i veprës penale “të njëjtë” me të mëparshmen dhe ai i kryerjes së saj “përsëri”.

Kriteri “e njëjta veprë” i referohet të njëjtit veprim, sjellje, fakt, veprë penale dhe kualifikim ligjor të tyre, të cilat formojnë bazën e kësaj veprë dhe për të cilin personi është dënuar apo liruar. Në

¹ (Vendimi i datës 14.9.1999, Dhoma (Seksioni) i III të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut, ankimet nr.36855/97 dhe 41731.98).

këtë rast, është fjala kur si sjellja, ashtu edhe krimi bëhen për të njëjtat fakte të ndodhura në të njëjtën kohë dhe që cilësohen njëloj nga ligji.

Duke u nisur nga interpretimet e mësipërme rezulton se ky parim nuk mund të gjejë zbatim në rastet kur të dy veprat penale nuk kanë elemente të njëjta. Nëse gjenden elemente të njëjta, parimi “*ne bis in idem*” ndalon çdo dënim tjetër apo procedim të mëtejshëm.

Sipas kuptimit të mësipërm, kur me vendim të formës së prerë është vendosur për një çështje, atëherë ajo nuk mund të gjykohet përsëri. Ky rregull është i vlefshëm edhe për të gjitha gjykatat e tjera brenda kufijve të të njëjtit juridiksion.

Nga ana tjetër, parimi “*ne bis in idem*”, që ndalon rigjykimin e ridënimin për të njëjtën vepër, nuk gjen zbatim në rastet kur i njëjti veprim përbën dhunim të dy dispozitave të ndryshme ligjore. Për të njëjtat shkelje mund të zhvillohen procese me karaktere të ndryshme, penale dhe disiplinor. I njëjti veprim mund të konsiderohet si në shkelje e të dy ligjeve (normave) edhe në rastet kur njëri prej tyre kërkon provën e një fakti shtesë që ligji (norma) tjetër nuk e ka të nevojshme. Në këtë rast, pafajësia apo dënimi në bazë të njërit ligj nuk e përjashton ndëshkimin sipas tjetrit².

Neni 34 i Kushtetutës dhe neni 7 i protokollit të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut nuk janë pengesë gjithashtu për gjykimin e dënimin e personave që kryejnë sjellje kriminale të njëpasnjëshme edhe nëse sjelljet janë të ngjashme ndërmjet tyre. Ideja e parimit ne “*bis in idem*” nuk qëndron te zbatimi dy a më shumë herë i të njëjtës normë penale, por te mosgjykimi e mosdënim i përsëri i subjektit për të njëjtën vepër penale, për të cilën ai është dënuar më parë me një vendim i formës së prerë nga një gjykatë e ligjshme. Megjithatë, aktet e mësipërme lejojnë rigjykimin, kur dalin fakte të reja, të cilat janë të një natyre të tillë që mund të cenojnë vendimin e dhënë. Në këtë rast e drejta për rishqyrtim nuk mund të bazohet mbi skema logjike të supozuara në mënyrë apriori, por mbi kritere praktike të mundshme.

Parimi “*ne bis in idem*”, si dhe trajtimi i barabartë i të gjykuarve cenohen jo vetëm kur personi dënohet përsëri për të njëjtën vepër, por edhe kur ndiqet penalisht në mënyrë të përsëritur për këtë vepër. Prandaj, ky parim gjen zbatim edhe për rastet e mbrojtjes nga masat shtrënguese e ndaluese, të cilat janë të lidhura ngushtë me procedimin. Përkundrazi, një person që është thirrur si i pandehur dhe është dënuar penalisht gjatë një procesi mund t’i nënshtrohet një procesi të dytë civil për të njëjtën vepër si përgjegjës civilisht për dëmin e shkaktuar ose si i dënuar me gjobë duke u zbatuar parimi që “gjëja e gjykuar është e vërtetë”.

Gjykata Kushtetuese, duke përdorur si metodë interpretimin e dispozitave të Kodit Penal për të vlerësuar kushtetutshmërinë e këtyre dispozitave, arrin në përfundimin se togfjalëshi “më shumë se një herë” parashikuar në nenin 278/4 të Kodit Penal, nuk vjen në kundërshtim me parimin e mosdënimin dy herë për të njëjtën vepër penale.

Në disa dispozita të këtij kodi, parashikohen forma të ndryshme të llogaritjes së dënimit për personat që kanë kryer vepra penale në mënyrë të përsëritur (recidivë) ose më shumë se një herë. Megjithatë, kjo nuk nënkupton edhe mundësinë e llogaritjes dy herë, njëkohësisht, e të njëjtave fakte e rrethana në kualifikimin e veprave penale. Ashtu siç thuhet edhe në vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër subjekti i një veprë penale mund të jetë i dënuar i rehabilituar, i dënuar dhe ende i pa rehabilituar ose person që ka kryer disa herë vepra penale dhe nuk është dënuar për to. Togfjalëshi “më shumë se një herë” nuk do të thotë që i përfshin të tre këta grupe personash. Përkundrazi Kodi Penal në nenin 50 dallon rrethanën rëndonjëse të “kryerjes së një krimi pas dhënies së një dënimi për një krim të kryer më parë” (shkronja “ç”) nga rrethana tjetër rëndonjëse e “kryerjes së veprës penale më shumë se një herë” (shkronja “h”). Për më tepër sipas përmbajtjes së kreut të gjashtë të Kodit Penal që ka të bëjë me caktimin e dënimit, përsëritja konsiderohet si një rrethanë rënduese subjektive që ka të bëjë me personin e fajtorit, prandaj është lënë në vlerësimin e gjykatës përcaktimi i masës së rëndimit të fajtorit. Nëse ligjvënësi një nga rrethanat e mësipërme e pikërisht atë “më shumë se një herë” e ka parashikuar në disa raste edhe si element të veprës penale duke e bërë këtë të fundit të cilësuar, nuk do të thotë se ka përzier në të dhe rrethanat e tjera rënduese, që kanë të bëjnë me dënimin e mëparshëm. Përkundrazi ligjvënësi nuk ka përfshirë si element të veprës penale kryerjen e një krimi pas dhënies së një dënimi për një krim të kryer më parë, për të mos cenuar parimin *ne bis in idem*.

Vetë ky parim përjashton dënimin e përsëritur të një personi për të njëjtën vepër penale, prandaj në rastin kur për veprën e mëparshme i akuzuari është dënuar dhe madje ka vuajtur dënimin,

² (vendimi 282 US. 299/1932) për çështjen “Blochburger - Shteteve të Bashkuara”

elementet e veprës së mëparshme nuk mund të konsiderohen si pjesë përbërëse të veprës së re penale. Nëse në veprimtarinë praktike të gjykatave konstatohen raste të vlerësimit e dënimit dy ose më shumë herë për të njëjtat fakte e rrethana, këto janë probleme që nuk kanë të bëjnë me antikushtetutshmërinë e ligjit, por me interpretimin e zbatimin e tij, që vlerësohen e korrigjohen nga vetë gjykatat e sistemit gjyqësor.

Paragrafi i dytë i nenit 4 të protokollit të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut lejon që elementet dhe faktet e veprës së mëparshme të diskutohen vetëm në raste rigorozisht të përcaktuara: dalin fakte të reja ose të zbuluara rishtas, një ves themelor në procedurën e mëparshme që janë të një natyre të tillë që mund të cenojnë vendimin e dhënë. Nëse këto raste nuk vërtetohen, çështja e mëparshme nuk mund të diskutohet më dhe as të bëhet pjesë e elementeve të veprës së re.

Ndryshe qëndron problemi në rastet kur i akuzuari ka kryer edhe më parë vepër penale, por nuk është dënuar për të. Në këtë rast përcaktimi “më shumë se një herë” si element që e bën veprën penale të cilësuar dhe si rrjedhojë parashikimi i një dënimi më të ashpër në raport me atë që ka kryer vetëm një vepër penale nuk cenon parimin “*ne bis in idem*” dhe as atë të trajtimit të barabartë e të arsyeshëm të të gjykuarve, sepse i akuzuari duhet t’i nënshtrohet procesit gjyqësor për të dyja veprat.

PËR KËTO ARSYE;

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe i detyrueshëm për zbatim.